

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ
ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΙΟΥΛΙΟΣ 2023
ΕΡΕΥΝΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ
Αποτελέσματα για την Κύπρο

Λευκωσία - Κύπρος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Σύνοψη	2
2. Κριτήρια χορήγησης δανείων (προσφορά δανείων)	4
2.1. Κριτήρια χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων προς επιχειρήσεις	4
2.2. Κριτήρια χορήγησης στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά	5
2.3. Κριτήρια χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά	6
2.4. Προσδοκίες για το επόμενο τρίμηνο	6
3. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων	7
3.1. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων προς επιχειρήσεις.....	7
3.2. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά	8
3.3. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά	9
4. Απορριφθείσες αιτήσεις	10
5. Ζήτηση δανείων	11
5.1. Ζήτηση δανείων ή πιστωτικών ορίων από επιχειρήσεις	11
5.2. Ζήτηση δανείων από νοικοκυριά για στεγαστικά δάνεια	12
5.3. Ζήτηση δανείων από νοικοκυριά για καταναλωτικά και λοιπά δάνεια	13
5.4. Προσδοκίες για το επόμενο τρίμηνο	13
6. Σημειώσεις	14

1. Σύνοψη

Τα αποτελέσματα της Έρευνας Τραπεζικών Χορηγήσεων (ΕΤΧ) Ιουλίου 2023 (Έρευνα)¹ καταγράφουν τις μεταβολές στα κριτήρια χορήγησης και στη ζήτηση δανείων που σημειώθηκαν στην Κύπρο το δεύτερο τρίμηνο του 2023 σε σύγκριση με το πρώτο τρίμηνο του 2023. Παρουσιάζουν επίσης τις μεταβολές που αναμένεται να σημειωθούν το τρίτο τρίμηνο του 2023 σε σύγκριση με το δεύτερο τρίμηνο του έτους. Τονίζεται ότι, τα αποτελέσματα αντικατοπτρίζουν τις αντιλήψεις και προσδοκίες των συμμετεχουσών στην έρευνα τραπεζών και δεν αντικατοπτρίζουν όποιες αντιλήψεις, προσδοκίες ή εκτιμήσεις της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου (ΚΤΚ) (βλ. Σημειώσεις). Στον πιο κάτω πίνακα και κείμενο παρουσιάζεται σύνοψη των αποτελεσμάτων, ενώ πληρέστερη ανάλυση ακολουθεί στις επόμενες ενότητες.

Επιγραμματικά αναφέρεται ότι το δεύτερο τρίμηνο του 2023 τα κριτήρια χορήγησης δανείων προς επιχειρήσεις και νοικοκυριά παρέμειναν αμετάβλητα, στα ίδια αυστηρά επίπεδα που ίσχυαν το πρώτο τρίμηνο του 2023. Παράλληλα, η μείωση στη ζήτηση δανείων, σύμφωνα με την Έρευνα, συνεχίζεται για όλες τις κατηγορίες δανείων και οφείλεται εν μέρει στο γενικό επίπεδο των επιτοκίων και στη μείωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών.

Σύνοψη αποτελεσμάτων ΕΤΧ, Ιούλιος 2023	Κύπρος	
	2023Q2	2023Q3 (προσδοκίες)
Κριτήρια χορήγησης δανείων		
Επιχειρήσεις	Αμετάβλητα	Αμετάβλητα
Νοικοκυριά		
- Στεγαστικά δάνεια	Αμετάβλητα	Αυστηρότερα
- Καταναλωτικά και λοιπά δάνεια	Αμετάβλητα	Αυστηρότερα
Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις για τη χορήγηση δανείων		
Επιχειρήσεις	Αυστηρότεροι	*
Νοικοκυριά		
- Στεγαστικά δάνεια	Αμετάβλητοι	*
- Καταναλωτικά και λοιπά δάνεια	Αυστηρότεροι	*
Ζήτηση δανείων		
Επιχειρήσεις	Μείωση	Μείωση
Νοικοκυριά		
- Στεγαστικά δάνεια	Μείωση	Μείωση
- Καταναλωτικά και λοιπά δάνεια	Μείωση	Μείωση

* Η έρευνα δεν περιλαμβάνει ερωτήσεις σχετικά με τις αναμενόμενες αλλαγές στους όρους και τις προϋποθέσεις χορήγησης δανείων.

Πηγή: ΚΤΚ

¹ - Η παρούσα ΕΤΧ διεξήχθη κατά την περίοδο 19 Ιουνίου– 4 Ιουλίου 2023. Στην ανάλυση των αποτελεσμάτων για την Κύπρο χρησιμοποιείται ο δείκτης διάχυσης (diffusion index). Περαιτέρω πληροφορίες παρουσιάζονται στην περιγραφή της μεθοδολογίας της εν λόγω έρευνας [εδώ](#).
 - Στα γραφήματα της παρούσας έκθεσης, στις περιπτώσεις που δεν διακρίνονται συγκεκριμένες γραμμές ή ράβδοι στα διαγράμματα, ο δείκτης διάχυσης βρίσκεται στο 0 για το συγκεκριμένο τρίμηνο και μπορεί να υποδηλοί ότι, είτε δεν σημειώθηκε μεταβολή από το προηγούμενο τρίμηνο, είτε ότι οι απαντήσεις των τραπεζών αντισταθμίζονται μεταξύ τους.
 - Η ανάλυση των αποτελεσμάτων της αντίστοιχης έρευνας για τη ζώνη του ευρώ είναι διαθέσιμη [εδώ](#).

Αναλυτικότερα, σύμφωνα με την Έρευνα, κατά το **δεύτερο τρίμηνο του 2023, τα κριτήρια χορήγησης δανείων² τόσο προς επιχειρήσεις όσο και για όλες τις κατηγορίες δανείων προς νοικοκυριά παρέμειναν αμετάβλητα** στα αυστηρά επίπεδα που ίσχυαν το προηγούμενο τρίμηνο. Το δεύτερο τρίμηνο του 2023, όλοι οι παράγοντες που επηρεάζουν τα κριτήρια χορήγησης δανείων, σε όλες τις κατηγορίες δανείων, είχαν ουδέτερο αντίκτυπο. Υπό το πρίσμα των υφιστάμενων οικονομικών και χρηματοπιστωτικών συνθηκών, οι τράπεζες φαίνεται να παραμένουν επιφυλακτικές και ιδιαίτερα προσεκτικές ως προς τη χορήγηση νέων δανείων, έτσι ώστε να διατηρήσουν χαμηλή την πιθανότητα αύξησης των μη-εξυπηρετούμενων δανείων. Την ίδια στιγμή, επιδιώκουν βιώσιμες επαναδιαπραγματεύσεις δανείων όπου κρίνεται αναγκαίο. Η διττή προσέγγιση των τραπεζών έχει ως στόχο το μετριασμό των κινδύνων και την διασφάλιση της ποιότητας των δανειακών χαρτοφυλακίων τους.

Το δεύτερο τρίμηνο του 2023, οι συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης νέων δανείων ή πιστωτικών οριών³ προς επιχειρήσεις έγιναν αυστηρότεροι κυρίως λόγω αύξησης του περιθωρίου (διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς) των τραπεζών για δάνεια υψηλότερου κινδύνου. Αντίθετα, το περιθώριο των τραπεζών για τα συνήθη δάνεια μειώθηκε σε καθαρή βάση, υπήρξαν όμως διαφορετικές απόψεις μεταξύ των τραπεζών. Ο αυξημένος ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα συγκράτησε την αυστηροποίηση στους συνολικούς όρους και προϋποθέσεις χορήγησης νέων επιχειρηματικών δανείων, ενώ οι υπόλοιποι παράγοντες είχαν σε καθαρή βάση ουδέτερο αντίκτυπο, με τις απαντήσεις των τραπεζών να αντισταθμίζονται μεταξύ τους. Το ίδιο τρίμηνο, **αμετάβλητοι παρέμειναν, σε καθαρή βάση, οι συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης νέων στεγαστικών δανείων**, παρά την καθαρή μείωση του περιθωρίου των τραπεζών για τα συνήθη δάνεια. **Για τα νέα καταναλωτικά και λοιπά δάνεια προς νοικοκυριά σημειώθηκε αυστηροποίηση** των συνολικών όρων και προϋποθέσεων χορήγησης που αφορούσε το περιθώριο των τραπεζών τόσο για τα συνήθη δάνεια όσο και για τα δάνεια υψηλότερου κινδύνου (αύξηση περιθωρίου) και επηρεάστηκε από την αντίληψη των τραπεζών για αυξημένο κίνδυνο.

Από πλευράς ζήτησης, **κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2023, η καθαρή ζήτηση δανείων στην Κύπρο από επιχειρήσεις και νοικοκυριά για στεγαστικά δάνεια και, περισσότερο, για καταναλωτικά και λοιπά δάνεια συνέχισε να καταγράφει μείωση**. Στη μείωση της καθαρής ζήτησης επιχειρηματικών δανείων το δεύτερο τρίμηνο του 2023 συνέβαλαν, σύμφωνα με την Έρευνα, τα υψηλότερα επιτόκια και η μειωμένη ζήτηση για χρηματοδότηση πάγιων επενδύσεων, αν και σε μικρότερο βαθμό από το προηγούμενο τρίμηνο. Από την άλλη, η ζήτηση για χρηματοδότηση αποθεμάτων και κεφαλαίων κίνησης συνέχισε να αυξάνεται και αυτό το τρίμηνο, ενδεχομένως λόγω των υψηλών τιμών της ενέργειας και του υψηλού κόστους των πρώτων υλών/προϊόντων. Όσον αφορά τα νοικοκυριά, η καθαρή ζήτηση για στεγαστικά δάνεια το δεύτερο τρίμηνο του 2023 μειώθηκε, σε μικρότερο όμως βαθμό από τα προηγούμενα πέντε τρίμηνα. Η μείωση στη ζήτηση στεγαστικών δανείων κατά το εν λόγω τρίμηνο αποδίδεται από τις τράπεζες, στα υψηλότερα επιτόκια και στην επιδείνωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών. Αντίστοιχα, η μείωση της ζήτησης για καταναλωτικά και λοιπά δάνεια επίσης αποδίδεται, σύμφωνα με την Έρευνα, στη μείωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών, στο γενικό επίπεδο των επιτοκίων αλλά και στη μείωση των δαπανών για αγορά διαρκών καταναλωτικών αγαθών.

Για το **τρίτο τρίμηνο του 2023, οι τράπεζες αναμένουν τα κριτήρια χορήγησης επιχειρηματικών δανείων να παραμείνουν αμετάβλητα** σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο. Αντίστοιχα, αναμένονται **αυστηρότερα κριτήρια χορήγησης δανείων για όλες τις κατηγορίες δανείων προς νοικοκυριά**, γεγονός που υποδηλώνει ότι ο μετριασμός στο νέο δανεισμό ενδεχόμενα να συνεχιστεί. Παράλληλα, **η καθαρή ζήτηση δανείων στην Κύπρο αναμένεται, σύμφωνα με την Έρευνα, να μειωθεί περαιτέρω, τόσο από επιχειρήσεις όσο και για όλες τις κατηγορίες δανείων από νοικοκυριά**.

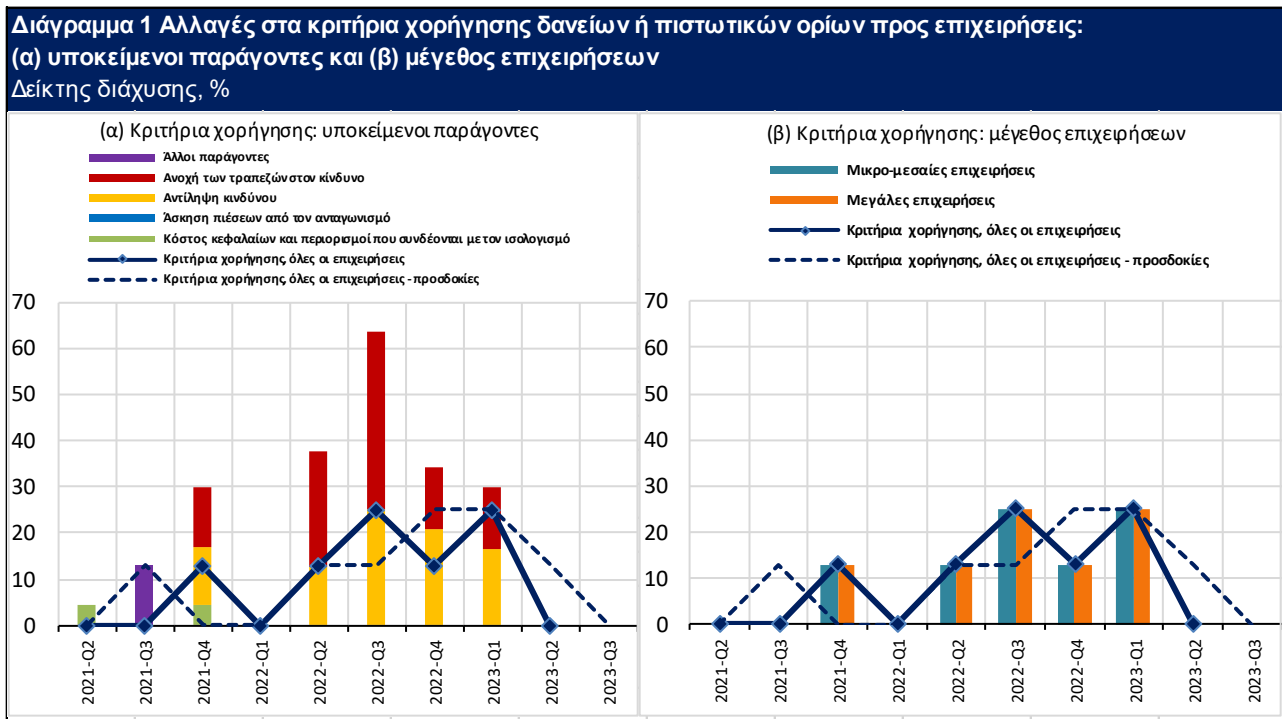
² Τα κριτήρια χορήγησης δανείων αποτελούν τις εσωτερικές κατευθυντήριες γραμμές ή τα κριτήρια μιας τράπεζας για την έγκριση δανείου. Τόσο τα νέα δάνεια όσο και η αναχρηματοδότηση δανείων, δηλαδή η παράταση στη διάρκεια ενός δανείου ή η αύξηση του ποσού του δανείου, λαμβάνονται υπόψη. Θεσπίζονται πριν από την έναρξη της διαπραγμάτευσης για τους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείου και πριν από την απόφαση για έγκριση/απόρριψη του δανείου. Καθορίζουν τους τύπους των δανείων που η τράπεζα θεωρεί επιθυμητούς ή μη, τις προτεραιότητες από γεωγραφική ή τομεακή άποψη, τις εξασφαλίσεις που θεωρούνται αποδεκτές ή μη, κτλ. Τα κριτήρια χορήγησης δανείων προσδιορίζουν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά του δανειολήπτη βάσει των οποίων μπορεί να ληφθεί ένα δάνειο.

³ Οι όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων αφορούν τις προϋποθέσεις ενός δανείου (νέο δάνειο ή αναχρηματοδότηση δανείου) το οποίο η τράπεζα είναι πρόθυμη να χορηγήσει, δηλαδή τους όρους και προϋποθέσεις του δανείου που στην ουσία έχει εγκριθεί, όπως ορίζονται στη δανειακή σύμβαση μεταξύ της τράπεζας (δανειστή) και του δανειολήπτη. Οι όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων εξαρτώνται από τα χαρακτηριστικά του δανειολήπτη και μπορεί να μεταβάλλονται παράλληλα με τα κριτήρια χορήγησης δανείων ή ανεξάρτητα από αυτά.

2. Κριτήρια χορήγησης δανείων (προσφορά δανείων)

2.1. Κριτήρια χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων προς επιχειρήσεις⁴

Σύμφωνα με την Έρευνα, τα κριτήρια χορήγησης δανείων προς επιχειρήσεις στην Κύπρο παρέμειναν αμετάβλητα κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2023, σε αντίθεση με τις προσδοκίες για περαιτέρω αυστηροποίηση όπως αυτές είχαν διατυπωθεί στην Έρευνα του προηγούμενου τριμήνου. Ουσιαστικά, το δεύτερο τρίμηνο του 2023 τα κριτήρια χορήγησης επιχειρηματικών δανείων παρέμειναν αμετάβλητα στα αυστηρά επίπεδα που καταγράφηκαν το προηγούμενο τρίμηνο, μετά από τέσσερα τρίμηνα συνεχόμενων αυστηροποιήσεων. Κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2023, όλοι οι υποκείμενοι παράγοντες είχαν ουδέτερο αντίκτυπο στα κριτήρια χορήγησης των εν λόγω δανείων (βλ. **Διάγραμμα 1(α)**). Τα κριτήρια χορήγησης δανείων κατά το υπό αναφορά τρίμηνο, παρέμειναν αμετάβλητα τόσο για δάνεια προς μικρομεσαίες όσο και για δάνεια προς μεγάλες επιχειρήσεις (βλ. **Διάγραμμα 1(β)**).

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στα κριτήρια δανεισμού, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των κριτηρίων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνσή, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των κριτηρίων δανεισμού και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"Κόστος κεφαλαίων και περιορισμοί που συνδέονται με τον ισολογισμό" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Κεφάλαιο και κόστος που σχετίζεται με την κεφαλαιακή θέση", "ικανότητα πρόσβασης σε χρηματοδότηση μέσω της αγοράς" και "Κατάσταση ρευστότητας" των τραπεζών.

"Άσκηση πιέσεων από τον ανταγωνισμό" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα", "Ανταγωνισμός από μη τραπεζικά ιδρύματα" και "Ανταγωνισμός από χρηματοδότηση μέσω της αγοράς".

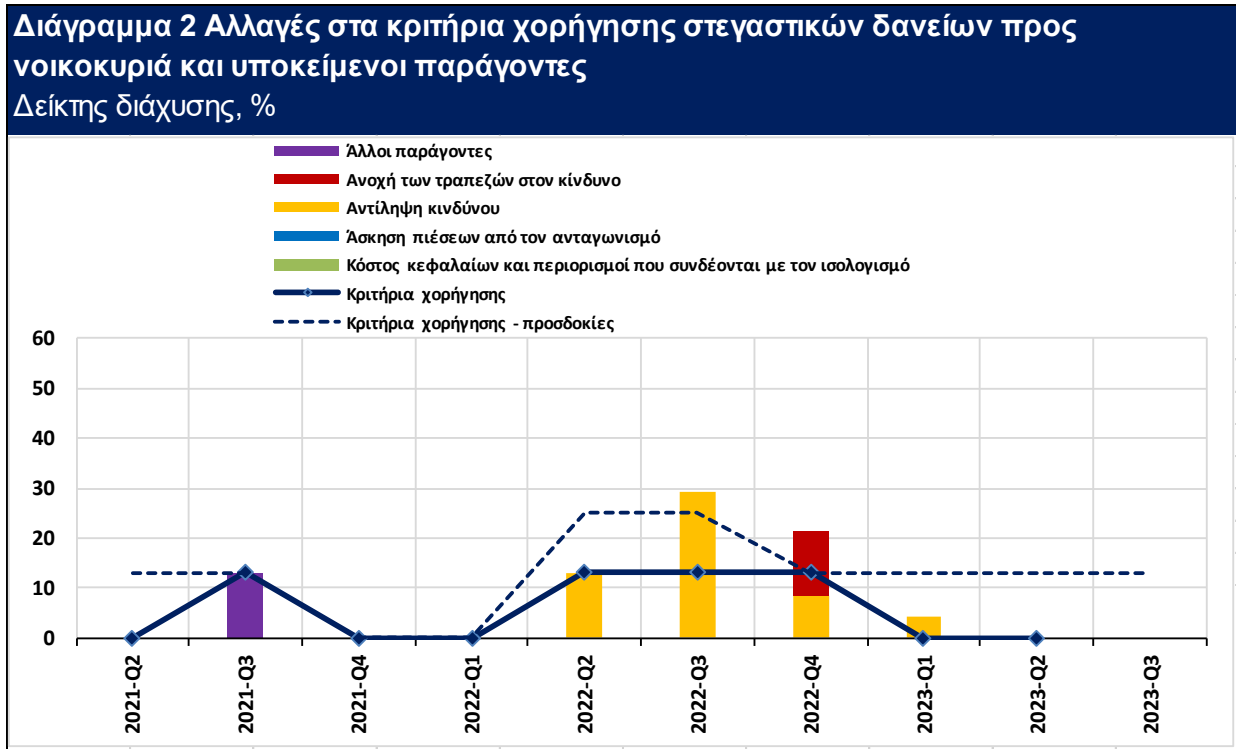
"Αντίληψη κινδύνου" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές", "Κατάσταση και προοπτικές που αφορούν συγκεκριμένους κλάδους ή εταιρείες/φερεγγυότητα δανειολήπτη" και "Κίνδυνος όσον αφορά τις ζητούμενες εξασφαλίσεις".

Οι **"Άλλοι παράγοντες"** αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των κριτηρίων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

⁴ Ο όρος «επιχειρήσεις» αναφέρεται σε μη-χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις.

2.2. Κριτήρια χορήγησης στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά

Κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2023, αμετάβλητα σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο παρέμειναν και τα κριτήρια χορήγησης στεγαστικών δανείων. Η εξέλιξη αυτή ήταν σε αντίθεση με τις προσδοκίες των τραπεζών για αυστηρότερα κριτήρια που είχαν διατυπωθεί στην προηγούμενη Έρευνα. Είναι το δεύτερο συνεχόμενο τρίμηνο που τα κριτήρια χορήγησης στεγαστικών δανείων παραμένουν αμετάβλητα μετά από τη σταδιακή αυστηροποίηση που παρατηρήθηκε το 2022 (βλ. **Διάγραμμα 2**).

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στα κριτήρια δανεισμού, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των κριτηρίων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των κριτηρίων δανεισμού και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"**Κόστος κεφαλαίων και περιορισμοί που συνδέονται με τον ισολογισμό**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Κεφάλαιο και κόστος που σχετίζεται με την κεφαλαιακή θέση", "Ικανότητα πρόσβασης σε χρηματοδότηση μέσω της αγοράς" και "Κατάσταση ρευστότητας" των τραπεζών (οι αναλυτικοί επιμέρους παράγοντες προστέθηκαν τον Απρίλιο 2022).

"**Άσκηση πιέσεων από τον ανταγωνισμό**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα" και "Ανταγωνισμός από μη τραπεζικά ιδρύματα".

"**Αντίληψη κινδύνου**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές", "Προοπτικές για την αγορά κατοικίας, συμπεριλαμβανομένων των αναμενόμενων εξελίξεων στις τιμές κατοικίας" και "Φερεγγυότητα δανειολήπτη".

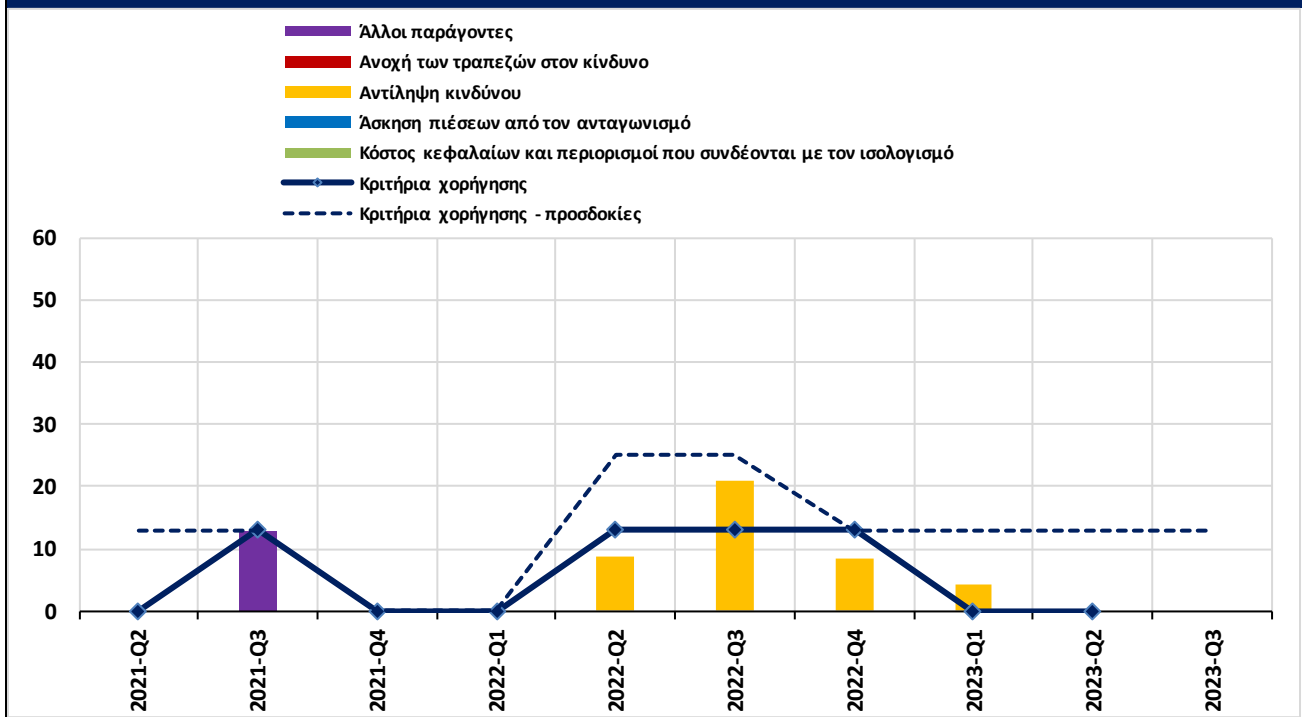
Οι "**Άλλοι παράγοντες**" αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των κριτηρίων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

2.3. Κριτήρια χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά

Τα κριτήρια χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά, επίσης παρέμειναν αμετάβλητα κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2023. Παρέμειναν δηλαδή στα αυστηρότερα επίπεδα που έφθασαν στο τέλος του 2022. Όπως και για τα στεγαστικά δάνεια, η εξέλιξη αυτή σημειώθηκε παρά τις προσδοκίες των τραπεζών για αυστηρότερα κριτήρια, όπως αυτές καταγράφηκαν το προηγούμενο τρίμηνο (βλ. **Διάγραμμα 3**).

Διάγραμμα 3

Διάγραμμα 3 Αλλαγές στα κριτήρια χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά και υποκείμενοι παράγοντες
Δείκτης διάχυσης, %

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στα κριτήρια δανεισμού, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των κριτηρίων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των κριτηρίων δανεισμού και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"**Κόστος κεφαλαίων και περιορισμοί που συνδέονται με τον ισολογισμό**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Κεφάλαιο και κόστος που σχετίζεται με την κεφαλαιακή θέση", "Κανότητα πρόσβασης σε χρηματοδότηση μέσω της αγοράς" και "Κατάσταση ρευστότητας" των τραπεζών (οι αναλυτικοί επιμέρους παράγοντες προστέθηκαν τον Απρίλιο 2022).

"**Άσκηση πιέσεων από τον ανταγωνισμό**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα" και "Ανταγωνισμός από μη τραπεζικά ιδρύματα".

"**Αντίληψη κινδύνου**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές", "Φερεγγυότητα καταναλωτών" και "Κίνδυνος όσον αφορά τη ζητούμενη ασφάλεια".

Οι "**Άλλοι παράγοντες**" αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των κριτηρίων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

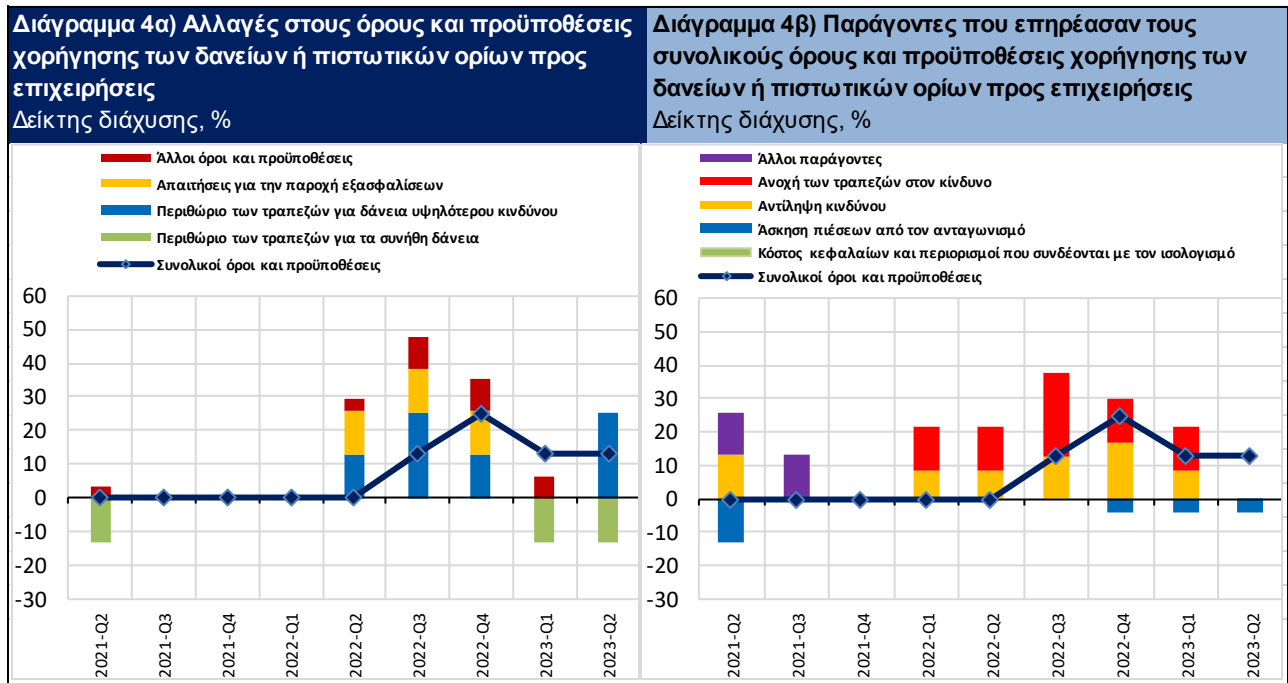
2.4. Προσδοκίες για το επόμενο τρίμηνο

Σύμφωνα με τις προσδοκίες των τραπεζών για το τρίτο τρίμηνο του 2023, τα κριτήρια χορήγησης δανείων στην Κύπρο προς επιχειρήσεις αναμένεται να παραμείνουν αμετάβλητα, ενώ για όλες τις κατηγορίες δανείων προς νοικοκυριά αναμένεται να γίνουν αυστηρότερα σε σύγκριση με το προηγούμενο τρίμηνο (βλ. **Διαγράμματα 1-3**).

3. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων

3.1. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων προς επιχειρήσεις

Οι συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης νέων επιχειρηματικών δανείων (δηλαδή οι όροι και προϋποθέσεις του δανείου όπως συμφωνήθηκαν στη δανειακή σύμβαση) έγιναν αυστηρότεροι το δεύτερο τρίμηνο του 2023, κυρίως λόγω αύξησης του περιθωρίου (διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς) των τραπεζών για δάνεια υψηλότερου κινδύνου (βλ. **Διάγραμμα 4(α)**). Αντίθετα, το περιθώριο των τραπεζών για τα συνήθη δάνεια μειώθηκε μεν σε καθαρή βάση (βλ. **Διάγραμμα 4(α)**) υπήρξαν όμως διαφορετικές απόψεις μεταξύ των τραπεζών. Σύμφωνα με την Έρευνα, η αντίληψη κινδύνου επηρεάζει αρνητικά τα δάνεια υψηλότερου κινδύνου, ως εκ τούτου παρατηρείται αύξηση στο περιθώριο των τραπεζών για αυτά τα δάνεια. Λόγω της αντισταθμιστικής επίδρασης όμως, ο εν λόγω παράγοντας καταγράφει ουδέτερη επίδραση ως προς τις αλλαγές στους συνολικούς όρους και προϋποθέσεις. Από την άλλη, ο αυξημένος ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα συνεχίζει για τρίτο τρίμηνο να συγκρατεί την αυστηροποίηση των συνολικών όρων και προϋποθέσεων (βλ. **Διάγραμμα 4(β)**).

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

4α) Ως «**περιθώριο**» ορίζεται η διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς (αύξηση περιθωρίου = αυστηροποίηση, μείωση περιθωρίου = χαλάρωση).

"**Άλλοι όροι και προϋποθέσεις**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των όρων και προϋποθέσεων που αφορούν "Επιβαρύνσεις εκτός τόκων", "Μέγεθος δανείου ή πιστωτικού ορίου", "Ρήτρες δανείων" και "Διάρκεια".

4β) "**Κόστος κεφαλαίων και περιορισμοί που συνδέονται με τον ισολογισμό**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Κεφάλαιο και κόστος που σχετίζεται με την κεφαλαιακή θέση", "Ικανότητα πρόσβασης σε χρηματοδότηση μέσω της αγοράς" και "Κατάσταση ρευστότητας".

"**Άσκηση πιέσεων από τον ανταγωνισμό**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα", "Ανταγωνισμός από μη τραπεζικά ιδρύματα" και "Ανταγωνισμός από χρηματοδότηση μέσω της αγοράς".

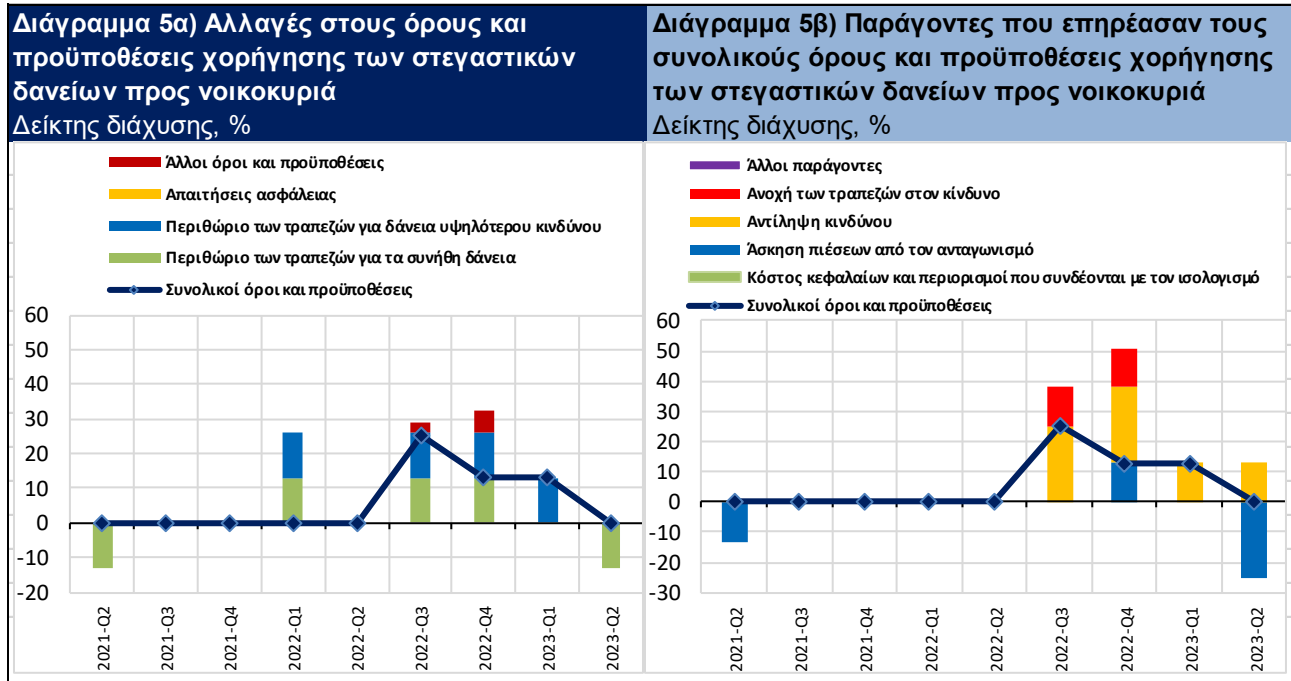
"**Αντίληψη κινδύνου**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές", "Κατάσταση και προοπτικές που αφορούν συγκεκριμένους κλάδους ή εταιρείες/φερεγγυότητα δανειολήπτη" και "Κίνδυνος όσον αφορά τις ζητούμενες εξασφαλίσεις".

Οι "**Άλλοι παράγοντες**" αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των όρων και προϋποθέσεων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

Σημειώνεται ότι, οι αναλυτικοί επιμέρους παράγοντες προστέθηκαν τον Απρίλιο 2022.

3.2. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά

Κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2023, οι συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης νέων στεγαστικών δανείων παρέμειναν σε καθαρή βάση αμετάβλητοι παρά την καθαρή μείωση του περιθωρίου των τραπεζών για τα συνήθη δάνεια (βλ. **Διάγραμμα 5(α)**), αν και παρατηρήθηκε ανομοιομορφία μεταξύ των απαντήσεων των τραπεζών. Παράλληλα, σημειώνεται ότι παρόλο που η εκτίμηση των τραπεζών για αυξημένο κίνδυνο αντανακλά σε αυστηρότερους όρους και προϋποθέσεις, η άσκηση πιέσεων από τον ανταγωνισμό αντισταθμίζει την επίδραση αυτή (βλ. **Διάγραμμα 5(β)**).

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

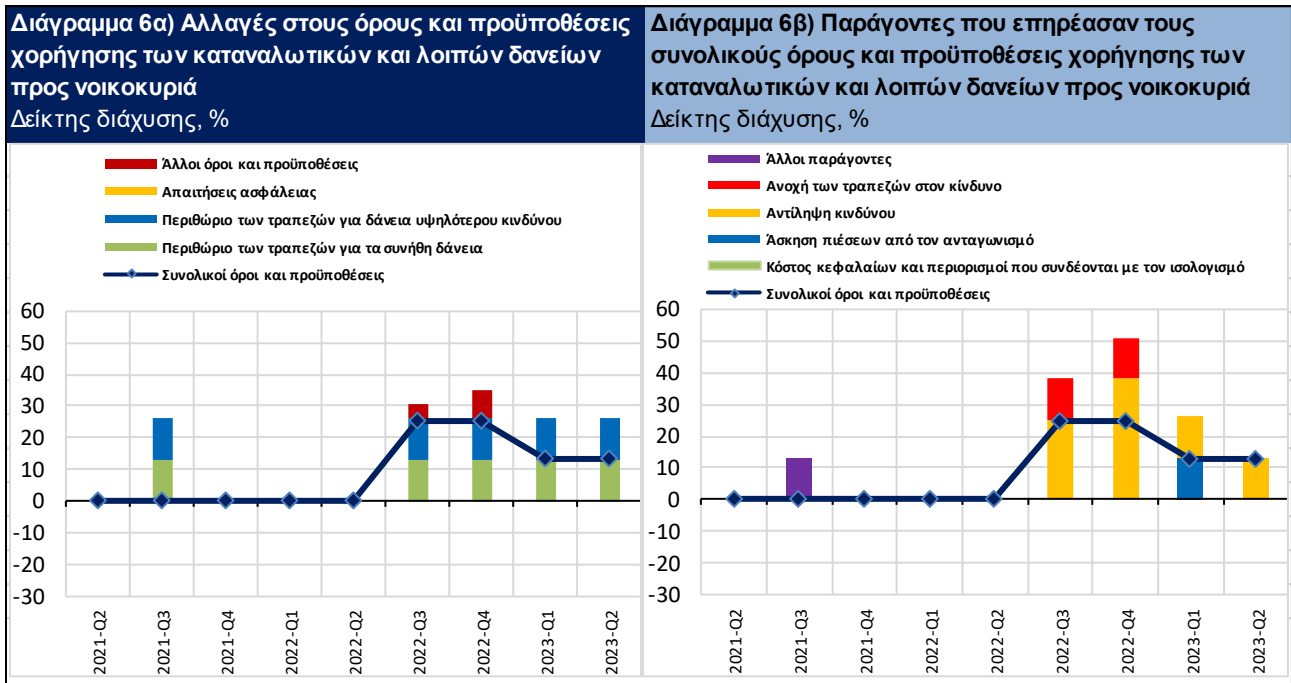
5α) Ως **«περιθώριο»** ορίζεται η διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς (αύξηση περιθωρίου = αυστηροποίηση, μείωση περιθωρίου = χαλάρωση).

“Άλλοι όροι και προϋποθέσεις” ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των όρων και προϋποθέσεων: “Λόγος δανείου προς αξία ακινήτου”, “Άλλοι περιορισμοί όσον αφορά το μέγεθος του δανείου”, “Διάρκεια” και “Επιβαρύνσεις εκτός τόκων”.

5β) Οι **“Άλλοι παράγοντες”** αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των όρων και προϋποθέσεων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

3.3. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά

Οι συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά έγιναν αυστηρότεροι το δεύτερο τρίμηνο του 2023, στον ίδιο βαθμό με το προηγούμενο τρίμηνο. Όπως και το προηγούμενο τρίμηνο η αυστηροποίηση αφορά, σύμφωνα με την Έρευνα, την αύξηση στο περιθώριο επιτοκίου των τραπεζών τόσο για τα συνήθη δάνεια όσο και για τα δάνεια υψηλότερου κινδύνου (βλ. **Διάγραμμα 6(α)**). Σύμφωνα με την Έρευνα, η αυστηροποίηση των συνολικών όρων και προϋποθέσεων χορήγησης νέων καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά αντανακλά την αντίληψη των τραπεζών για αυξημένο πιστωτικό κίνδυνο (βλ. **Διάγραμμα 6(β)**).

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

6α) Ως «**περιθώριο**» ορίζεται η διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς (αύξηση περιθωρίου = αυστηροποίηση, μείωση περιθωρίου = χαλάρωση).

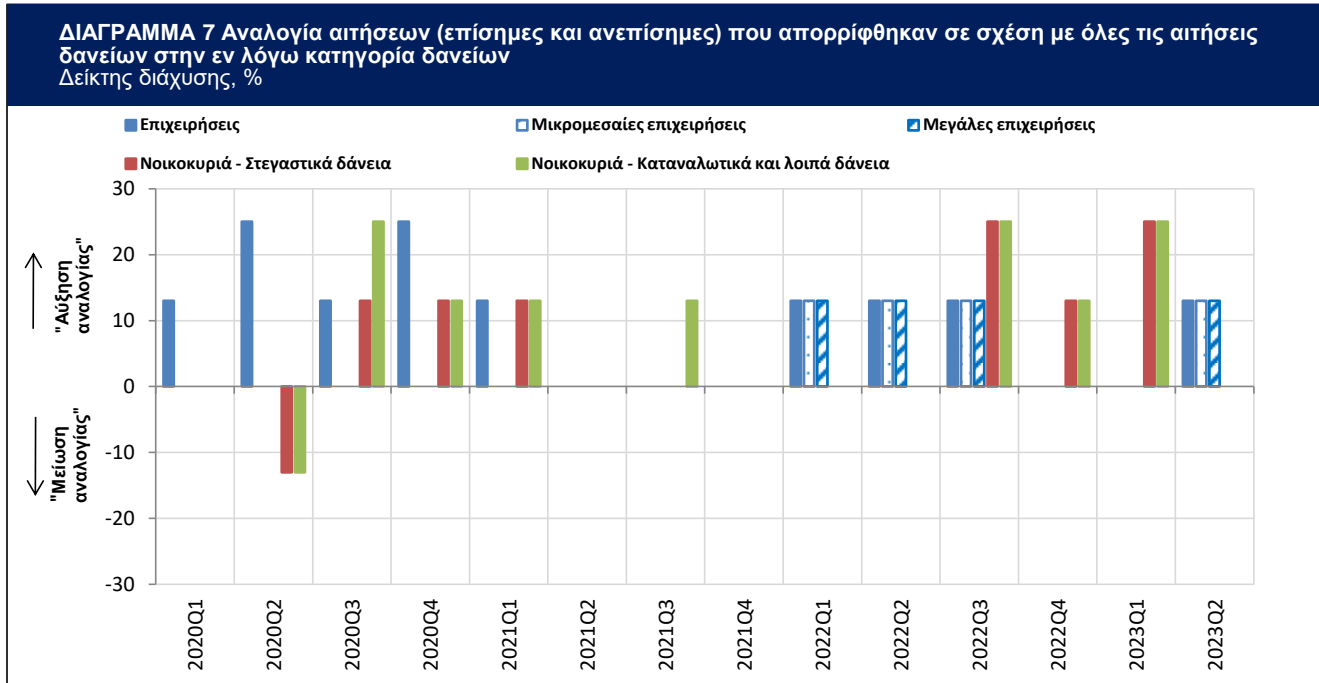
“**Άλλοι όροι και προϋποθέσεις**” ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των όρων και προϋποθέσεων που αφορούν: “Μέγεθος δανείου”, “Διάρκεια” και “Επιβαρύνσεις εκτός τόκων”.

6β) Οι “**Άλλοι παράγοντες**” αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των όρων και προϋποθέσεων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

4. Απορριφθείσες αιτήσεις

Κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2023 η αναλογία των αιτήσεων (επίσημων και ανεπίσημων) από επιχειρήσεις οι οποίες απορρίφθηκαν αυξήθηκε τόσο για μικρομεσαίες επιχειρήσεις όσο και για μεγάλες επιχειρήσεις (βλ. **Διάγραμμα 7**).

Αντίθετα, κατά το εν λόγω τρίμηνο, η αναλογία των απορριφθέντων αιτήσεων για νέα δάνεια από νοικοκυριά παρέμεινε αμετάβλητη για όλες τις κατηγορίες δανείων (βλ. **Διάγραμμα 7**).

Σημειώσεις:

Ποσοστό των αιτήσεων δανείων που απορρίφθηκαν σε σχέση με τον όγκο όλων των αιτήσεων δανείων στη συγκεκριμένη κατηγορία δανείων.

Η κατανομή κατά μέγεθος επιχείρησης προστέθηκε τον Απρίλιο του 2022.

5. Ζήτηση δανείων

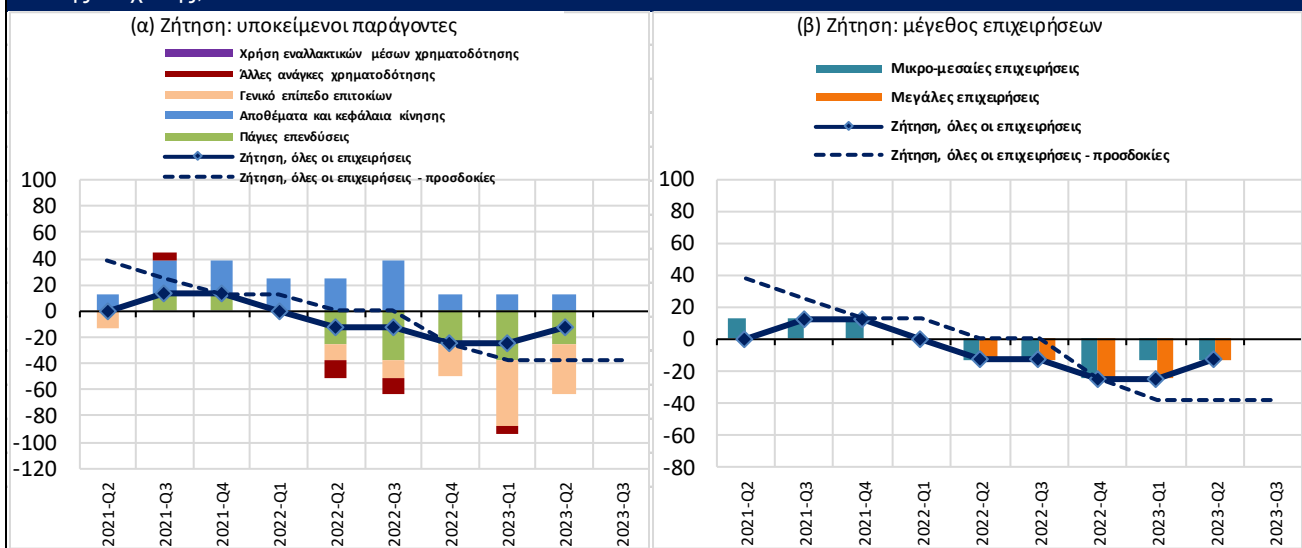
5.1. Ζήτηση δανείων ή πιστωτικών ορίων από επιχειρήσεις

Η καθαρή ζήτηση δανείων από επιχειρήσεις συνέχισε να καταγράφει μείωση και το δεύτερο τρίμηνο του 2023, σε μικρότερο όμως βαθμό από τα δύο προηγούμενα τρίμηνα και από τις προσδοκίες των τραπεζών, όπως αυτές είχαν καταγραφεί στην έρευνα του προηγούμενου τριμήνου. Σύμφωνα με την Έρευνα, η μείωση στη ζήτηση των εν λόγω δανείων το δεύτερο τρίμηνο του 2023 αντανακλά την αυξητική πορεία των επιτοκίων και τη μειωμένη ζήτηση για χρηματοδότηση πάγιων επενδύσεων. Παράλληλα, στο πλαίσιο του υψηλού κόστους ενέργειας και πρώτων υλών/προϊόντων που οι επιχειρήσεις εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν, η ζήτηση χρηματοδότησης αποθεμάτων και κεφαλαίων κίνησης συνέχισε να αυξάνεται και το δεύτερο τρίμηνο του 2023. Σημειώνεται ωστόσο ότι η αυξητική τάση στην ζήτηση για τη συγκεκριμένη κατηγορία δανείων τα τελευταία τρία τρίμηνα έχει μετριαστεί (βλ. **Διάγραμμα 8(α)**). Η μείωση της καθαρής ζήτησης δανείων κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2023 παρατηρείται τόσο από μικρομεσαίες επιχειρήσεις όσο και από μεγάλες επιχειρήσεις (βλ. **Διάγραμμα 8(β)**).

Διάγραμμα 8 Αλλαγές στη ζήτηση δανείων ή πιστωτικών ορίων από επιχειρήσεις:

(α) υποκείμενοι παράγοντες και (β) μέγεθος επιχειρήσεων

Δείκτης διάχυσης, %

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνσή των αλλαγών στη ζήτηση δανείων ή πιστωτικών ορίων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αύξηση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί μείωση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

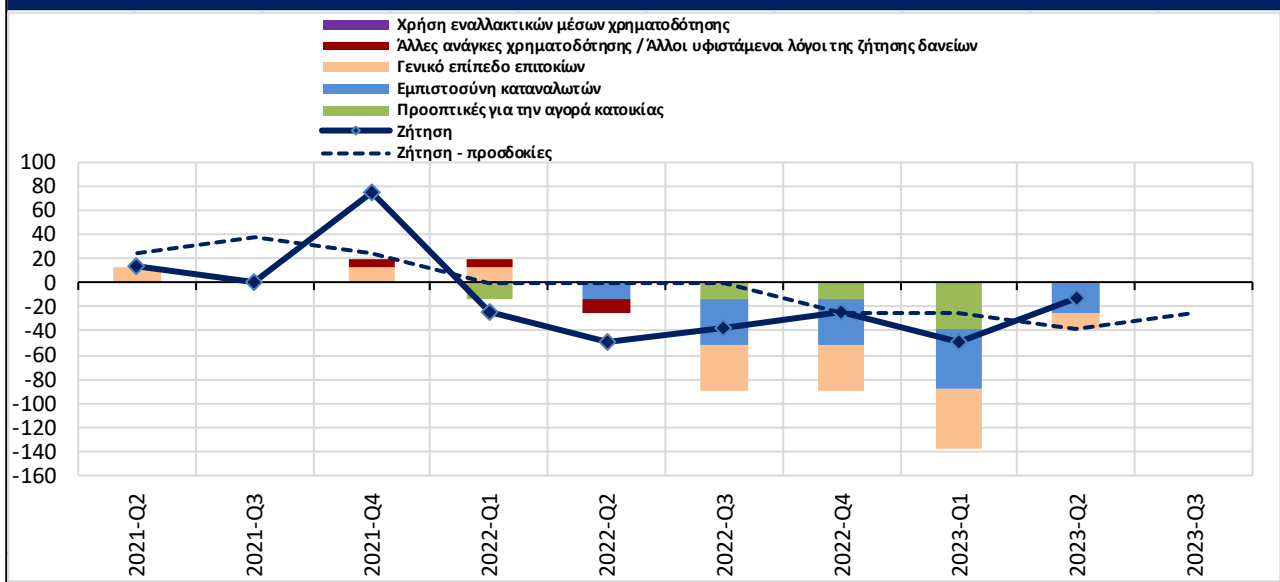
"Άλλες ανάγκες χρηματοδότησης" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Συγχωνεύσεις ή εξαγορές και αναδιάρθρωση επιχειρήσεων" και "Αναχρηματοδότηση / αναδιάρθρωση και επαναδιαπραγμάτευση χρέους".

"Χρήση εναλλακτικών μέσων χρηματοδότησης" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Εσωτερική χρηματοδότηση", "Δάνεια από άλλα τραπεζικά ιδρύματα", "Δάνεια από μη τραπεζικά ιδρύματα", "Εκδοση/εξόφληση χρεογράφων" και "Εκδοση/εξόφληση μετοχών".

5.2. Ζήτηση δανείων από νοικοκυριά για στεγαστικά δάνεια

Το δεύτερο τρίμηνο του 2023, η καθαρή ζήτηση για στεγαστικά δάνεια από νοικοκυριά, συνέχισε να καταγράφει μείωση για έκτο συνεχόμενο τρίμηνο, αν και σε αισθητά μικρότερο βαθμό. Η μείωση ήταν μικρότερη και από ό,τι ανέμεναν οι τράπεζες το προηγούμενο τρίμηνο. Η μείωση της ζήτησης των στεγαστικών δανείων συνεχίζει να αποδίδεται, σύμφωνα με την Έρευνα, στα αυξανόμενα επιτόκια και στην περαιτέρω επιδείνωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών. Σε αντίθεση με τα προηγούμενα τρία τρίμηνα, όμως, οι προοπτικές της αγοράς κατοικιών είχαν ουδέτερη επίδραση στη ζήτηση στεγαστικών δανείων κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2023 (βλ. **Διάγραμμα 9**).

Διάγραμμα 9 Αλλαγές στη ζήτηση στεγαστικών δανείων από νοικοκυριά και υποκείμενοι παράγοντες
Δείκτης διάχυσης, %

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στη ζήτηση δανείων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αύξηση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί μείωση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

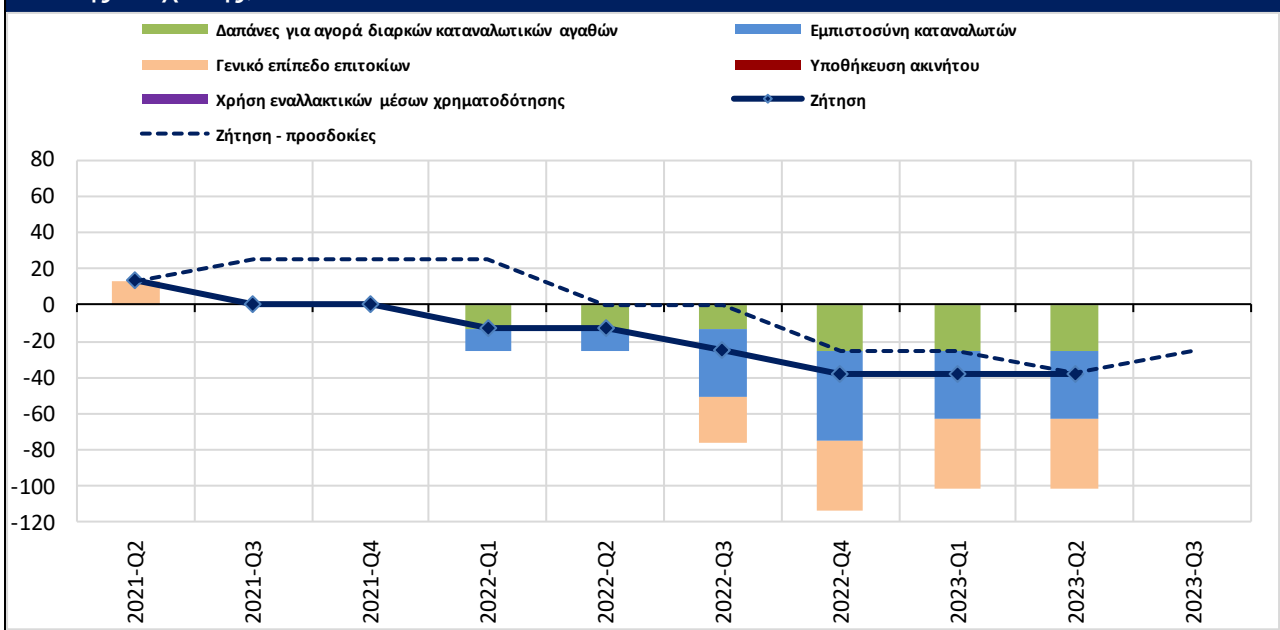
"**Άλλες ανάγκες χρηματοδότησης / Άλλοι υφιστάμενοι λόγοι της ζήτησης δανείων**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Αναχρηματοδότηση/ αναδιάρθρωση και επαναδιαπραγμάτευση χρέους" και "Κανονιστικό και φορολογικό καθεστώς των αγορών κατοικίας".

"**Χρήση εναλλακτικών μέσων χρηματοδότησης**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Εσωτερική χρηματοδότηση για αγορά κατοικίας από αποταμιεύσεις/προκαταβολή", "Δάνεια από άλλα τραπεζικά ιδρύματα" και "Άλλες πηγές εξωτερικής χρηματοδότησης".

5.3. Ζήτηση δανείων από νοικοκυριά για καταναλωτικά και λοιπά δάνεια

Η καθαρή ζήτηση καταναλωτικών και λοιπών δανείων από νοικοκυριά συνέχισε να καταγράφει σημαντική μείωση και το δεύτερο τρίμηνο του 2023, στον ίδιο βαθμό σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο και τις προσδοκίες των τραπεζών. Σύμφωνα με την Έρευνα, οι παράγοντες που επηρέασαν τη μείωση της ζήτησης αυτής της κατηγορίας δανείων ήταν και αυτό το τρίμηνο η επιδείνωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών, τα υψηλότερα επιτόκια και η περαιτέρω μείωση των δαπανών για αγορά διαρκών καταναλωτικών αγαθών (βλ. **Διάγραμμα 10**). Οι εξελίξεις αυτές φαίνεται να συνδέονται με την αρνητική επίδραση του υψηλού πληθωρισμού, του υψηλού ενεργειακού κόστους και των αυξημένων επιτοκίων στο πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών.

Διάγραμμα 10 Αλλαγές στη ζήτηση καταναλωτικών και λοιπών δανείων από νοικοκυριά και υποκείμενοι παράγοντες
Δείκτης διάχυσης, %

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στη ζήτηση δανείων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αύξηση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί μείωση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"Χρήση εναλλακτικών μέσων χρηματοδότησης" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Εσωτερική χρηματοδότηση από αποταμιεύσεις", "Δάνεια από άλλα τραπεζικά ιδρύματα" και "Άλλες πηγές εξωτερικής χρηματοδότησης".

"Υποθήκευση ακινήτου" αφορά τον παράγοντα "Καταναλωτικές δαπάνες οι οποίες χρηματοδοτούνται από δάνεια με προσημείωση ακινήτου".

5.4. Προσδοκίες για το επόμενο τρίμηνο

Σύμφωνα με τις προσδοκίες των συμμετεχουσών στην έρευνα τραπεζών για το τρίτο τρίμηνο του 2023, η μείωση στην καθαρή ζήτηση δανείων, τόσο από επιχειρήσεις, όσο και από νοικοκυριά για όλες τις κατηγορίες δανείων αναμένεται να συνεχιστεί (βλ. **Διαγράμματα 8-10**).

6. Σημειώσεις

Η Έρευνα Τραπεζικών Χορηγήσεων (ETX) αποτελεί μια ποιοτική έρευνα για τις τραπεζικές χορηγήσεις στη ζώνη του ευρώ και βασικός της στόχος είναι η βελτίωση της πληροφόρησης για τις συνθήκες χρηματοδότησης στη ζώνη του ευρώ. Το ερωτηματολόγιο της έρευνας απευθύνεται σε ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα των τραπεζών της κάθε χώρας της ζώνης του ευρώ και καλύπτει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων για το δανεισμό στις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά. Για παράδειγμα, περιλαμβάνει ερωτήσεις που αφορούν τα κριτήρια για την έγκριση των δανείων, τους όρους και τις προϋποθέσεις χορήγησης πιστώσεων καθώς και την αξιολόγηση των τραπεζών για τις συνθήκες που επηρεάζουν τη ζήτηση των δανείων. Περαιτέρω πληροφορίες θα βρείτε στην περιγραφή της μεθοδολογίας της εν λόγω έρευνας [εδώ](#).

Σημειώνεται ότι από τον Απρίλιο 2015 το ερωτηματολόγιο της ETX έχει εμπλουτιστεί με επιπρόσθετες ερωτήσεις και συνεχίζεται να εμπλουτίζεται ανά διαστήματα, με στόχο, πάντα, τη βελτιστοποίηση και την παροχή επικαιροποιημένων πληροφοριών στο Διοικητικό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων νομισματικής πολιτικής. Στα πλαίσια αυτά, δύναται επίσης να προστεθούν και συγκεκριμένες ερωτήσεις ειδικού ενδιαφέροντος για να ερευνηθούν κάποια επίκαιρα θέματα της οικονομίας. Ωστόσο, για τη διασφάλιση της ανωνυμίας των συμμετεχουσών στην έρευνα τραπεζών, τα αποτελέσματα αυτά δεν δημοσιεύονται στην παρούσα έκθεση.

Τα αποτελέσματα της ETX, η οποία διεξήχθη τον Ιούλιο του 2023, αναφέρονται στις αλλαγές που σημειώθηκαν το δεύτερο τρίμηνο του 2023, σε σύγκριση με το προηγούμενο τρίμηνο, και στις προσδοκίες των τραπεζών για το τρίτο τρίμηνο του 2023, σε σύγκριση με το δεύτερο τρίμηνο του 2023, όσον αφορά τα κριτήρια χορήγησης δανείων, τους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων και τη ζήτηση δανείων σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Τα αποτελέσματα της εν λόγω έρευνας για την Κύπρο δεν είναι σταθμισμένα ως προς το μερίδιο αγοράς της κάθε τράπεζας που λαμβάνει μέρος στην έρευνα, επομένως οι απαντήσεις όλων των συμμετεχόντων έχουν την ίδια βαρύτητα. Η έρευνα καλύπτει περίπου το 85% της αγοράς χορηγήσεων στην Κύπρο που δίνονται σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά της ζώνης του ευρώ. Για την ανάλυση των συγκεντρωτικών αποτελεσμάτων χρησιμοποιείται ο δείκτης διάχυσης (diffusion index). Σημειώνεται ότι ο δείκτης διάχυσης στο 0 μπορεί να υποδηλώσει ότι, είτε δεν σημειώθηκε μεταβολή από το προηγούμενο τρίμηνο, είτε ότι οι απαντήσεις των τραπεζών αντισταθμίζονται μεταξύ τους.

Επισημαίνεται ότι τα αποτελέσματα της έρευνας βασίζονται στις απαντήσεις των τραπεζών που συμμετέχουν στην εν λόγω έρευνα και εκφράζουν τη δική τους αντίληψη για τη χρηματοδοτική αγορά στην Κύπρο. Τα αποτελέσματα δεν αντιπροσωπεύουν αντιλήψεις, προσδοκίες ή εκτιμήσεις της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου.